

Frații noștri cei strasnici: Orchestra de camera a Republicii Moldova

Catalin Sava,

Multe nume de rezonanță s-au perindat în Capitală în acest sfârșit de săptămână la Festival. Iar puținele noastre săli bucureștene au fost adevărat câmp de bătălie pentru greu încercații melomani care-și respecta cu sfântă încredere agenda zilnică.

Între ele, mai mică, mai discretă și mai ascunsă din calea lor și din cauza programărilor "la matineu", Sala Mică a Palatului sau Auditoriumul de la MNAR. Loc pe care l-am tot pomenit în pledoariile pentru muzica de cameră în festival, multă și de calitate la această ediție. Dar la care nu se înghesuie multă lume. Iar unul dintre aceste programe a fost cel de sâmbătă dimineață, 12 septembrie, în ciclul Enescu și contemporanii săi: **Orchestra Națională de Cameră a Republicii Moldova, dirijor Cristian Florea**. Un concert excepțional!

Nu sunt ceea ce s-ar putea numi un "unionist", nu mă pricep și n-am timp de geopolitici unilaterale. Și oricum, e plin de specialiști, prezicători și analiști în domeniu. Eu țin mult la foștii mei colegi și profesori basarabeni din Conservator, de care mă leagă amintiri studentești, și nu numai. Sunt niște oameni dintr-o bucată, sinceri, patimași și grozavi de copilarosi. Și dedicați fără rest unei prietenii. Sau unei pasiuni. Și asta se vede cel mai bine în cântare, e întodeauna mult suflet în ceea ce fac pe scenă, când se apucă de ceva "strasnic".

Și strasnic, și bine gândit a fost programul de la Auditorium al orchestrei de cameră moldovenesti. Înființată la Chișinău în 1989 de violonistul și dirijorul Alfred Ghersfeld, Orchestra Națională de Cameră (unde Națională e chiar un titlu de glorie!) i-a bucurat pe moldoveni cu rarități precum muzicile lui Enescu, Sostakovici, Prokofiev

si Sviridov intr-o epoca in care n-aveau parte de prea multe bucurii. Sa fii muzician peste Prut nu e joaca si e admirabil cum generatii intregi de instrumentisti - maestrii in arta li se spune aici celor care merita - au pastrat cu sfintenie din bunel in nepot seriozitatea asta cu morga in atitudinea pentru muzica si muzicieni.

Dupa ce a condus orchestra intre 1995 - 2000, dupa periopluri europene in care a dirijat mult si multa opera cu multe nume mari - Teresa Berganza, Montserrat Caballe, Jose Carreras si Placido Domingo, violoncelistul si seful de orchestra **Cristian Florea (FOTO)**, un muzician complet, aplaudat, premiat si bine primit peste tot in Europa, de la Freiburg la Nacional de Catalunya, s-a intors in 2010 la aceasta prima iubire. Pe care a rafinat-o cu grija in sute de concerte in Sala cu orga din Chisinau si zeci de prestigioase turnee anuale realizate ca prim-dirijor. Iar rezultatul, l-am vazut sub ochii nostri, Orchestra Nationala de Camera a Chisinaului suna superb.

Programul incepe cu **Capriol Suite**, cea mai cunoscuta lucrare a compozitorului britanic **Peter Warlock**, o partitura tipica pentru acel intraductibil englishness, asa cum l-au mostenit supusii coroanei din era elizabetana, pina la Tippett, Britten si Vaughan-Williams. Scrisa in 1926, anul Sonatei enesciene "in caracter popular romanesc", Suita Capriol e o bijuterie.

Moldovenii intra motivati, pe coarda, in **Basse-Danse**, prima parte a fermecatoarei suite neoclasiche inspirate de teme din Orchesographie, o culegere de dansuri renesantiste aparuta in Anglia anului 1589 si ingrijita de clericul Thoinot Arbeau.

Cristian Florea tempereaza just entuziasmul, muzica e in caracter moderato. Urmeaza allegretto duios **Pavana** in tonalitate minora, care nu-I altceva decat o transpunere a Belle qui tiens ma vie, dansul lent si nobil de la curtea Tudorilor, cantat nostalgic de orchestra. Dirijorul pluteste pe muzica tandra, retinut, dar cu autoritate peste ansamblu, schitand tempii mai mult din incheietura. Are multa clasa muzicianul moldovean si chiar daca e violoncelist de formatie semana cu unviolonist indragostit de sunetele-i emise de micuta cutie de lemn. Dar acum vioara e o orchestra care exceleaza declarativ in acest intro fermecator. Iar cutia, sala dreptunghiular-acaju a Muzeului Regal, o vioara mai mare care suna teribil. **Tordion**, con moto irumpe brusc in pizzicato pianissimo. E atat de delicat cintat de instrumentisti ca auzi chiar tare imperceptibilul aer conditionat al salii cutie. Urmeaza imediat **Bransles**, dans cu aer rustic si hotarat. Orchestra se daruie zambind sub tempo-ul bine dramuit de Cristian Florea, totul pare o joaca de oameni mari. Atmosfera se aereaza dintr-o data cu **Pieds en l' air** nostalgic remember al unor motive care nu mai sunt de data asta medievale, dirijorul stie sa-si fereasca oamenii de siropul unei melancolii prea evidente. Finalul, **Mattachins**, e un dans al sabiilor terminat intr-un accelerando ritmic. Poezia dansanta cu parfum arhaic cucereste instantaneu, publicul aplauda cucerit. E timpul pentru Bartok.

BB 118 este scris in 1939 si dedicat lui Paul Sacher, dirijor, in acel an pe refugiatul Bartok in chalet-ul sau de la Oberland, el i-a dedicat compozitorul maghiar acest inca un moment de moment fatidice pentru destinul Europei, dupa ultimul turneu se refugia si el in amintiri schitand propriul paradis piedut:

Moldova ataca cu aplomb prima parte Allegro din Divertimento:

temele "maghiare", de constructie pentatonica, evita citarea folclorica, dar substratul lor transpune suveran. Totul e bine legat si bine punctat de Cristian Florea: ritmuri sincopate, melodii sinuoase, schimbarile de tempo conferind dinamismul caracteristic muzicii lui Bartok. In partea centrala Adagio, atmosfera se schimba: moldovenii imprima temelor cromatice un aer lugubru care electrizeaza. Volumul creste, e practic un strigat sfasiat in climax, insa instrumentistii moldoveni stiu bine sa dozeze intensitatile, e prima data cand dirijorul face gesturi de amplitudine, sonoritatea e rotunda, urmeaza inversul, un maestrit decrescendo, viorile isi striga cu lirism disperarea, stingandu-se incet, tot mai incet. Finalul Allegro readuce viata, iar orchestra de camera de la Chisinau se simte foarte confortabil in paginile pline de culoare si frenezie. Un fugato animat traverseaza partidele pentru a se transforma intr-o tema lirica. Grava, aproape elegiaca.

De remarcat virtuozaitatea aproape lautareasca a primei viori in cadenta rezervata ei. **Lola Croitoru**, concertmaestrul acestui ansamblu, e o violonista admirabila, "maestru in arta din Republica Moldova". Sfarsitul lucrarii e o apoteoza a vietii, prinsa intr-un vartej fantast. Pizzicato, cateva masuri, dupa care finalul, Vivacissimo. E nevoie de multa virtuozaitate instrumentala in paginile acestei lucrari, care nu e deloc "divertisment", e nevoie de chiar o orchestra de solisti si de un dirijor care sa stie ca virtuozaitatea trebuie pusa in slujba acelei spontaneitati atat de proaspete, de ethos rural, a muzicii lui Bartok. Iar Cristian Florea a stiut toate acestea foarte bine.

Dupa pauza, **Octuorul op.7 in Do Major de George Enescu**. Sunt aproape 40 de minute in care uit de tot si de toate, alaturi de publicul din sala Mica a Palatului. Renunt la pix si la carnetel devenite dintr-odata obiecte futele, instrumentar de prisos pentru nesemnificative detalii.

E una dintre cele mai bune variante cu orchestra de camera a Octuorului pe care am ascultat-o vreodata live. Stiu ce spun si am inca proaspata in minte interpretarea de referinta a lui Gidon Kremer si a Kremeratei Baltica, din editia 2011 a Festivalului. Sau varianta ieseană in opt, cu cvartetele Voces si Ad Libitum, interpretare de referinta din concertul dat la aniversarea a 35 de ani a formatiei conduse de Bujor Prelipcean. Cristian Florea si Orchestra Nationala de Camera a Republicii Moldova au reusit o inlantuire sonora compacta, rotunda si magistrala a acestei capodopere enesciene fara egal, scrisa la doar 19 ani.

Eleganta stilistica, superba dinamica a transformismului tematic din stufoasa parte I, expresiva claritate motivica in aglomerarea fugato a partii a doua si o nespus de frumoasa parte a treia.

Lirismul dureros al acestei miscari lente emotioneaza si ma trezesc iar gindindu-ma la ce inimi mari si incapatoare pot sa aiba minunatii muzicieni romani de peste de Prut, dincolo de tehnica si versatilitate interpretativa. Finalul cu vasta recapitulare tematica in tesatura contrapunctica e unul admirabil, care pune inca o data in valoare, daca mai era nevoie, nivelul interpretativ, sensul frazei si o coerenta viziune estetica la care Cristian Florea si orchestra de camera din Chisinau ne-au facut partasi pentru istorie, intr-o dimineata de toamna devenita si ea de-acum istorie. Ma bucur ca Radio Romania Muzical a inregistrat acest concert. Daca va fi pus vreodata pe disc, o sa vi-l recomand cu inversunare. Pentru ca, frati romani, da, imi pare rau ca l-ati pierdut. A fost strasnic !

